

FØLGEFORSKNINGSRAPPORT

NR. 4

Rigshospitalet

Sammenhæng PÅ TVÆRS i fremtidens sygeplejerskeuddannelse

Følgeforskningsrapport nr. 4

September 2018

Sine Lehn-Christiansen og Mari Holen

Institut for Mennesker og Teknologi

Roskilde Universitet og Rigshospitalet

Indhold

Indledning	4
Rapportens disposition - Læsevejledning	5
Del 1: PÅ TVÆRS som eksperiment	6
Sparring med projektleder	6
Møder projektledergruppen	6
Aktioner på 6. semester	6
Hjemmeside	9
Del 2: PÅ TVÆRS som vidensprojekt	10
Feltarbejdet på 6.semester	10
Fokusgruppeinterviews	10
Forskningspublikationer på vej	10
Abstract/konferencebidrag	11
Tematikker med udspring i empirien fra 3. uddannelsesår	11
Formidling af projektets resultater	12
Vidensproduktion i eksperimenterne	12
Plan for følgeforskningens aktiviteter i resten af projektperioden	14
Forsættelse af PÅ TVÆRS?	15
Konklusion	16
Bilagoversigt	16
Bilag 1	17
Bilag 2	20
Referencer	22

Indledning

Dette er den fjerde rapport for følgeforskningen tilknyttet PÅ TVÆRS. Rapporten beskriver de aktiviteter, som følgeforskningen har gennemført i kalenderåret 2018¹ og vores² erfaringer og refleksioner i den forbindelse. Rapporten bygger videre på de tre første rapporter (jan 2016, jan 2017, jan 2018), hvor vi formulerede følgende forsknings spørgsmål:

Hvilke muligheder og barrierer for at styrke sygeplejestuderendes professionsidentitet er der i at skabe sammenhængende uddannelsesforløb ved hjælp af gennemgående didaktiske greb i den kliniske uddannelse på tværs af kliniske uddannelsessteder?

Arbejdsspørgsmål:

- *Hvornår og på hvilke måder oplever de studerende læring i klinikken?*
- *Er der forskelle på de studerendes læring?*
- *Hvordan kan disse forskelle forstås?*
- *På hvilken måde kan studerende bygge videre på viden fra den ene kliniske periode til den anden?*
- *Hvordan kan bestemte uddannelsesgreb hjælpe med at omsætte viden fra en kontekst til en anden?*
- *Hvilke udfordringer er der i at skabe sammenhængende læringsforløb for de studerende?*

PÅ TVÆRS-projektet er et aktionsforskningsprojekt af den særlige variant der benævnes et 'uddannelseseksperiment' (Hutters & Lundby, 2014; Sørensen, Hutters, & Jensen, 2015). Som følgeforskere er vi involveret i at udvikle PÅ TVÆRS-projektet samtidig med, at vi studerer det. Ligesom i forrige rapporter skelner vi af hensyn til overblikket mellem projektet som *udviklingseksperiment* og projektet som *vidensprojekt*. I praksis er de to elementer tæt forbundne.

---

¹ Med det forbehold at rapporten er udfærdiget i august 2018.

² Det er følgeforskerne, Sine Lehn-Christiansen og Mari Holen, der har skrevet rapporten, hvilket betyder at det 'vi', der bruges i teksten omhandler følgeforskerne – med mindre andet er angivet.

I sidste rapport opstillede vi tre opmærksomhedspunkter, som vi vurderede var vigtige for det kommende år. Disse var:

- Uintenderede effekter af PÅ TVÆRS (betydningen af at blive holdt sammen som klasse, at have "en Betina" og at følgeforskerne kender en og lytter til det svære)
- Læring i og om sektorovergange
- Opdatering af forskningsspørgsmålene

Vi kan umiddelbart konstatere at vi har arbejdet med alle opmærksomhedspunkterne, men også at det vi har brugt flest ressourcer på er formidling af projektet samt processen henimod publicering af projektets og følgeforskningens resultater.

Rapportens disposition - Læsevejledning

Rapporten er delt i to. Første del lægger ud med at beskrive aktiviteterne i relation til PÅ TVÆRS som *udviklingsprojekt*. Her lægges fokus på aktiviteter i relation til eksperimenterne. I anden del beskriver vi det foregående års følgeforskningsaktiviteter, som snævert kan siges at høre under PÅ TVÆRS som *vidensprojekt*. Vi skitserer det forgangne års arbejde med at formidle projektets resultater samt planerne for afslutning samt en eventuel fortsættelse af projektet efter den formelle afslutning i foråret 2019.

Del 1: PÅ TVÆRS som eksperiment

Vi har som følgeforskere været involveret i en række aktiviteter, der har handlet om at udvikle eksperimentet i PÅ TVÆRS. Disse aktiviteter har hovedsageligt bestået i tæt sparring med PÅ TVÆRS' projektleder og møder med projektledergruppen i forbindelse med afvikling af aktiviteter på 6. semester.

Sparring med projektleder

Vi har fortsat tæt sparring med PÅ TVÆRS' projektleder i form af løbende møder, telefonsamtaler og mailkorrespondancer. Sparringen har været knyttet til planlægning og afholdelse af aktiviteter i projektet, ligesom vi har drøftet løbende udfordringer, fx har vi diskuteret om og hvilken rolle PÅ TVÆRS har skullet spille på 7.semester, samt den endelige afrapportering af projektet

Møder projektledergruppen

Følgeforskerne har mødtes med projektledergruppen (projektlederen og lederne af de fire eksperimentteams) kontinuerligt ca. hver anden måned. Derudover har Sine deltaget på eksperimentledernes månedlige møde. På disse møder er projektets drift, fremtidige planer og aktuelle udfordringer blevet drøftet.

Aktioner på 6. semester

I 6. semester var projekt-klassen ude i deres sidste lange ophold i klinik. Vi gennemførte to sammenhængende aktioner; én hvor SIM, PRM-eksperimenterne blev integreret i et undervisningsforløb over en hel dag. Ambitionen om at sammentænke eksperimenterne med inddragelse af både de kliniske vejledere uden for hospitalet og de studerende og tillige med fokus på en overgangsproblematik må siges at være netop det som PÅ TVÆRS blev sat i verden for. Teamet evaluerede på dagen, og resultaterne findes i deres rapport. Følgeforskningen deltog som observatør på dagen og oplevede en intens dag med højt tempo og mange engagerede undervisere og studerende. Det var slående at se hvordan de studerende agerede langt mere professionelt og 'hjemmevant' i afvikling af både SIM- og PRM-aktiviteterne.

Underviser klar til simulationsscenario, Aktion på 6. semester

Aktionen blev DELPHI-evalueret af en gruppe af de medvirkende undervisere. Evalueringen pegede på at der ligger et potentiale i at integrere PRM som metode i simulation, fordi PRM-metoden sætter fokus på det kliniske lederskab i de studerendes handlinger i scenariet og synes desuden at give de studerende en sikkerhed og systematik som hæver det faglige niveau i refleksionen og læringsudbyttet.

Dagen efter mødte klassen samt ca. 20 vejledere og undervisere til en værkstedsdag (i alt godt 45 deltagere), hvor det var følgeforskningen, der stod for afviklingen. Ambitionen var at 'gå meta' på problemstillingen vedrørende sektorovergange, og derved bearbejde gårsdagens og deltagernes øvrige erfaringer med klinisk undervisning på tværs af afdelinger og sektorer (programmet er vedlagt som bilag 1).

Igen var det en dag med højt engagement, og værkstedsformen i kombination med deltagernes tryk ved hinanden betød at mange gode, og kritiske refleksioner blev formuleret og skitseret på tavlen:

Fælles refleksioner på tavle, værkstedsdag.

Systematisering af fælles refleksioner	
Forhold der understøtter læring på tværs	Forhold der udfordrer læring på tværs
<p>Studerende erhverver de Facto kendskab til alle sektorer, forskellige kulturer og sammenhængsproblematikker</p> <p>De teorier der læses tidligt i uddannelsen, kan bruges hele vejen igennem, i alle sektorer.</p> <p>Læring på tværs er ikke kun tværsektorielt, potentialet i at forstå de tværgående problemstillinger findes ofte 'på den anden side af gangen', så det handler meget om at sætte fokus på dem.</p> <p>Uddannelsesmæssigt fokus på koordinerende kompetencer.</p>	<p>Prøveformer der afprøver enkeltforløb</p> <p>Mange undervisere er ikke opdaterede på de tværgående problemstillinger. Dette skal måske tænkes ind som en præmis snarere end et problem, der skal løses? Man kan jo godt være opdateret på teori og tilgange uden konkret at vide, hvad man som patient møder, når man bliver udskrevet til hjemmeplejen i en kommune man ikke kender.</p> <p>Viden om den studerendes tidligere forløb og opnåede kompetencer kan ikke afdækkes fyldestgørende gennem 1. studiesamtale.</p> <p>De studerende savner fokus på de administrative opgaver i sygepleje – det er også her at meget af overgangsproblematikkerne håndteres. Koordination ligger meget sent i uddannelsesforløbet, men fylder meget i sygeplejearbejdet.</p> <p>Hvis udveksling på 6. semester skal fungere skal det være mere end to dage, hvilket har været tilfældet for nogle.</p>

Værkstedet tegnede således et billede af en tværprofessionel uddannelsespraksis med mange potentialer, men også med en del barrierer, hvoraf nogle dog ville kunne håndteres relativt nemt. Fra følgeforskningens perspektiv oplevede vi det som særligt interessant, at de studerende indtog en anden og langt mere myndig og fremtrædende position, end de gjorde, da vi afholdt værkstedsdag sidst. Det er tydeligt at de – i værkstedsrummet – betragter sig selv om ligeværdige fagfæller. Det var ydermere interessant, at der opstod i forbindelse med uddannelsesdrøftelse en diskussion om 'den gode sygepleje' og vilkårene herfor. De kommende sygeplejersker afviste diskursen om, at sygepleje i dag har for ringe vilkår, og at det var bedre før i tiden. Flere vejledere og uddannelsesansvarlige udtrykte glæde ved at de studerende så tydeligt udtrykte mod på sygeplejen.

Hjemmeside

Sammen med Betina Wilhjelm og Anette Sørensen har vi fået projektets hjemmeside op at køre; det er godt at vi nu har et sted at henvise folk med interesse for projektet. Fra følgeforskningens side har vi udtrykt et ønske om også at få noget engelsksproget information på siden, som vi kan henvise til i internationale publikationer. Der synes at være en udfordring i forhold til opdatering af siden, hvilket rejser et spørgsmål om, hvordan dette kan håndteres både i resten af projektets levetid, men også efterfølgende, hvor alle aktører har en interesse i at siden opdateres med de forskningsresultater og øvrige publikationer, der forventes at komme i de kommende år.

Del 2: PÅ TVÆRS som vidensprojekt

Vi har i det forløbne år gennemført fire etnografiske feltarbejdsforløb i løbet af de studerendes kliniske undervisningsperiode på 6. semester. Opfølgende fokusgruppeinterviews med projektklassen er planlagt til september 2018. Vi har også arbejdet videre med analyse af den allerede indsamlede empiri. Derudover har vi vejledt de enkelte eksperimenter om deres vidensproduktion. Endelig har vi skrevet både artikler og konferencepapers.

Feltarbejdet på 6.semester

Med henblik på at skabe viden om hvordan de studerende navigerer i klinisk uddannelsespraksis, klinikens som læringskontekst og indsigt i den fortløbende læringsproces (jf. forskningsspørgsmålet), har vi valgt at gennemføre observationsstudier af de studerende i løbet af deres klinikforløb på 6. semester. Vi udvalgte lige som de øvrige forløb fire studerende, der var placeret på forskellige typer af kliniske undervisningssteder. Observationsstudierne er fastholdt i feltnoter og suppleret af interviews med både de studerende, deres kliniske vejledere og i de tilfælde, hvor det var muligt også med interviews med de sygeplejersker, som de studerende gik med til daglig. Disse interview er blevet transskriberet i løbet af sommeren.

Fokusgruppeinterviews

Ud over observationsstudierne planlægger vi at afholde fem fokusgruppeinterviews i september 2018 med de 20 tilbageværende studerende i projektklassen. Det har været en udfordring for planlægningen, at skemaerne for valgfagsundervisningen på 7. semester er kommet ud meget sent.

I lyset af at dette fokusgruppeinterview bliver det sidste indenfor rammerne af projektet, har vi valgt at tilrettelægge det en smule anderledes. Vi vil spørge ind til deres refleksioner over deres samlede uddannelsesforløb samt planer for deres jobmæssige fremtid. Derudover vil vi spørge til, hvordan de vurderer at deltagelsen i PÅ TVÆRS har påvirket forløb og kompetenceudvikling. Interviewguiden er vedlagt som bilag 1.

Forskningspublikationer på vej

Vi har skrevet og indsendt to videnskabelige artikler i år:

1. "THAT'S NOT WHAT I CAME FOR" - DISCOURSES OF INTIMATE CARE IN NURSING EDUCATION

Denne artikel er en viderebearbejdning af det paper, som vi fremlagde på konferencen i Porto sommeren 2017. Den omhandler de studerendes erfaringer med at tilegne sig kompetencer i forhold til patienthygiejne både i klinikken og i simulation. Artiklen peger på det dilemma, der opstår, når denne sygeplejeopgave på den ene side fremhæves som en kerneopgave i sygeplejen og på den anden side

delegeres fra de færdige sygeplejersker til de studerende, som en opgave de i mange tilfælde gennemfører uden vejledning. Artiklen er indsendt til *Nurse Education Today*, hvor den pt er i review.

2. Logics of care in clinical education

Den anden artikel handler om de pleje-logikker, der former klinisk uddannelse og dermed de studerendes forståelse af sygepleje og egen professionsidentitet. De tre forskellige logikker som identificeres i analysen, kalder vi: "Logic of relational care", "Logic of care education" og "Logic of care production". Artiklen viser, hvordan klinisk uddannelse indebærer, at de studerende håndterer disse mange forskellige logikker, og hvordan de i nogle tilfælde understøtter en sammenhængende læreproces, mens de i andre tilfælde pejler de studerende i vidt forskellige retninger. Artiklen skal ses som et bidrag til den forskningslitteratur, som peger på at de studerende oplever klinisk praksis som udfordrende og stressende. Artiklen har gennemgået review hos *Journal of Organizational Ethnography*, og vi har indarbejdet reviewernes kommentarer. Publicering forventet januar 2019.

Abstract/konferencebidrag

Vi har indsendt abstract til Nordisk Professionskonference, der afholdes på Københavns Professionssskole til november. Abstractet har overskriften "Velfærdsprofessioners uddannelsesmæssige rammer i lyset af velfærdsstatens transformationer. Abstractet (vedlagt som bilag 2) er blevet accepteret og vi forventer efterfølgende at videreudvikle dette til en artikel, som vi vil indsende til *Professions and Professionals*.

Tematikker med udspring i empirien fra 3. uddannelsesår

Vi har gennemført en indledende analyse af empirien fra feltarbejdet på 6. semester. Denne resulterede i følgende tematikker:

Det gode kliniske læringsrum: Vi har fået indsigt i mange forskellige kliniske læringsrum og i forskellige studerendes læringsoplevelser med disse. Dette rejser nogle interessante spørgsmål om, hvad der i realiteten udgør 'det gode kliniske læringsrum', og om hvordan dette skabes og justeres, så det passer til forskellige studerende på forskellige niveauer.

Motivationsforandringer; Vi kan se, at en del studerende oplever et motivationsdyk i løbet af uddannelsen. Hvordan skal vi forstå dette fænomen og er der noget som uddannelsen kan gøre for at afhjælpe dette?

Relationernes betydning for det gode uddannelsesforløb: Udviklingen af sygeplejerskeuddannelsen har ført til en meget velgennemtænkt velbeskrevet og veltilrettelagt uddannelse. Alligevel oplever de studerende mangel på sammenhæng i form af kontinuitet og progression. Vores empiri peger på, at noget af det der er gået tabt er den stabile vejlederrelation. De kliniske vejledere er ganske ofte i praksis blevet en funktion, der aldrig eller kun yderst sjældent følges med den studerende i den kliniske praksis, oftest følger den studerende et stort antal 'daglige' vejledere.

Formidling af projektets resultater

Vi har ved flere lejligheder præsenteret projektet og forskellige delresultater, og oplever i det hele taget en stigende interesse for projektet, fx har da vi holdt oplæg for 300 sundhedsfaglige vejledere i Region Nord i maj.

I april i år deltog eksperimentlederne, projektleder og Sine på den store internationale konferencen inden for sygeplejerskeuddannelser; NETNEP i Banff, Canada. Vi havde to posters med fra projektet, og der var mange, der viste interesse for projektets arbejde med klinisk beslutningstagen og simulation.

Anette Søren, Elisabeth Sievers, Sine Lehn-Christiansen, Betina Wilhelm og Anne Frandsen foran projektets to posters til NETNEP-konferencen, Maj 2018, Banff, Canada

Vidensproduktion i eksperimenterne

De fire eksperimenter afrapporterer deres forløb og aktiviteter i deres egne statusrapporter, men en del af følgeforskningen består i, at vi vejleder eksperimentteams'ne i selvstændigt at producere og bearbejde empiri i relation til de enkelte eksperimenter. SIM- og PRM-eksperimenterne formulerede ganske hurtigt ambitioner om at forsøge sig med faglig artikelskrivning, og begge eksperimenter har fortløbende indsamlet empiri og modtaget vejledning på, hvordan materialet ville kunne bearbejdes med henblik på publicering. I år er også Simulations-eksperimentet påbegyndt artikel-arbejdet. Alle eksperimenter er udfordret af, at der ikke er afsat tid til, at der kan arbejdes med at vidensudvikle. En del af arbejdet relateret til skrivning, litteratursøgning og læsning bliver udført i fritiden, hvorfor processen savner

kontinuitet og den fremdrift, som kun kan ske, hvis der skabes mulighed for at arbejde kontinuerligt og koncentreret.

Ikke desto mindre arbejder flere af del-projektlederne hen imod artikler, og vi har taget fat på at søge og læse den internationale forskningslitteratur, for på den måde at kunne situere eksperimenterne egne projekter og de anvendte tilgange. Nedenfor er en oversigt over det igangværende arbejde og de arbejdsspørgsmål, som hvert eksperiment fokuserer på:

1. **Supervisions-eksperimentet:** Hvordan kan de problemstillinger, som de studerende tager op i sundhedsfaglig supervision bidrage til en forståelse af sygeplejefaglig identitetsudvikling?

Empirien består af supervisors logbøger fra supervisions-sessioner igennem hele forløbet. Materialet giver et unikt indblik i de mange emner og problemstillinger, som de studerende har haft brug for at tage op i supervisions-seancerne. Vi arbejder med at analysere empirien på baggrund af to teoretiske indgange: Dels Meleis' begreb om transition (Meleis, 2012) dels et fokus på følelser som en indgang til at forstå, hvordan transitionernes emotionelle udtryk får indflydelse på motivation og læring (Holm, Jørsboe, Holm, & Sørensen, 2017; McNaughton, 2013). Vi har desuden identificeret den eksisterende forskningsmæssige viden om sundhedsfaglig supervision til sygeplejerskestuderende og er begyndt at læse os ind i denne litteratur. Den umiddelbare vurdering er, at vi med et fokus på transitioner i selve uddannelsesforløbet vil kunne bidrage med viden, der reelt ikke findes i feltet.

2. **PRM-eksperimentet:** Hvordan kan arbejdet med PRM-modellen styrke sygeplejerskestuderende kompetencer til klinisk beslutningstagen?

PRM-eksperimentteamet er optaget og transskriberet alle undervisningsaktiviteter, hvor PRM-modellen er blevet anvendt i projektklassen til at arbejde systematisk med udvikling af kompetence i klinisk beslutningstagen. Dette er blevet til et meget stort og rigt empirisk materiale, som vi har analyseret løbende på møder med deltagelse af hele teamet samt Hilda Middleboe fra Psykiatrisk Center Skt. Hans. Vi mangler blot materialet fra 6. semester, der af ressourcemæssige årsager endnu ikke er blevet transskriberet (arbejdsbyrden svarende godt 100 timer er ikke umiddelbar mulig at løfte for teamet hvorfor der forhåbentligt kan findes midler andetsteds). Til gengæld har vi brugt de sidste tre møder i gruppen til at genbesøge det teoretiske udgangspunkt for PRM-modellen (Færch & Bernild, 2012, 2015) samt diskutere andre teoretiske nøgleartikler om klinisk beslutningstagen (Gillespie, 2010; GILLESPIE, 2009; Tiffen, Corbridge, & Slimmer, 2014). Projektlederen har også litteratursøgt og sammen er vi begyndt at læse os ind i den store mængde litteratur, der findes på området internationalt. Umiddelbart kan vi konstatere at det projektets vidensbidrag, hvor der går helt tæt på læreprocesserne i forhold til klinisk kompetenceudvikling er unikt, idet litteraturen mest er optaget af teoretiske afklaringer og model-udvikling, mens der efterspørges viden om den faktiske kompetenceudvikling.

3. **Simulations-eksperimentet:** Hvilken rolle spiller undervisernes positioneringer i debriefing-situation på de studerende læreprocesser?

Simulations-teamet har hele vejen i gennem projektet optaget og transskriberet det element i simulationsundervisningsaktiviteten, der går under betegnelsen "Debriefing". Vi har løbende analyseret denne empiri, og er blevet optagede af de relationelle interaktioner og den måde, som forskellige positioneringer fra både studerende og undervisere (Davies & Harré, 1990) synes at få indflydelse på de studerendes umiddelbare læreprocesser. Positioneringer kan ses som både foreskrivende for og beskrivende af det læringsrum, der skabes i debriefing. Med andre ord får vi gennem en analyse af positioneringerne øje på, hvordan der lukkes op og ned for forskellige typer af deltagelse i læringsrummet. På trods af metodens rigiditet synes der således at være en anseelig variation i det læringsrum, der skabes. Det er denne tematik, der dannede udgangspunkt for den poster, vi havde med på konferencen i Canada, og som ligeledes danner udgangspunkt for den videre skriveproces.

For alle tre eksperimenter gælder det, at arbejdet har tydeliggjort, hvordan de studerendes (og undervisernes) kendskab til metoden har stor indflydelse på, i hvor høj grad de evner at have fokus på den faglige substans. Denne konklusion er på den ene side ganske banal, men ikke desto mindre både bemærkelsesværdig og vigtig i relation til den overordnede ambition om at skabe sammenhæng i klinisk uddannelse gennem implementering af gennemgående metoder, men også fordi det har været en erkendelse hos alle implicerede, hvor krævende det reelt er at tilegne sig nye metoder både for de studerende, men også for undervisere uden forudgående kendskab. I den sammenhæng er det naturligvis også relevant at pege på at to af PÅ TVÆRS-projektets eksperimenter kun har været knyttet til den kliniske del af uddannelsen, og at de studerende er blevet præsenteret for alternative tilgange til såvel simulation/debriefing, samt til klinisk beslutningstagen i uddannelsesforløbets teoretiske del.

Plan for følgeforskningens aktiviteter i resten af projektperioden

Empiriindsamling: Der gennemføres også fokusgruppeinterviews med de studerende i september 2018. Det overvejes at udvælge enkeltstuderende til uddybende enkelt-interviews

Samlet slutrapport: Projektledergruppen har besluttet at give projektets afsluttende rapport en mere formidlet karakter. Derfor har vi planlagt et skriveforløb, hvor vi kan støtte processen.

Konferencedeltagelse med fremlæggelse: NordPro-konferencen (nov 2018), LIPP-konferencen (nov 2018).

Planer for øvrig formidling:

Formidlingsartikel: Mari sidder i redaktionen på Fag og Forskning, og er i dialog vedrørende muligheden for at projektet kan blive udgangspunkt for en *Triologi*.

Radio: Vi har på opfordring kontaktet P1-programmet "Det akademiske kvarter", i håb om at de har lyst til at lave en udsendelse om klinisk uddannelse.

Afslutningskonference; konference med deltagelse af projektklassen og samarbejdspartnere med præsentation af projektets erfaringer og resultater. Planlægges i samarbejde med eksperiment- og projektledelse og afholdes i samme uge som projektklassen dimitterer.

Samlet formidling af PÅ TVÆRS-resultater: PÅ TVÆRS har været et stort og ambitiøst projekt. Rigshospitalet har med sin investering i projektet vist vilje og evne til at sætte dagsordenen for kvalitetsudvikling af klinisk uddannelse til sygeplejersker. Mange kræfter er blevet brugt på at udvikle og afvikle projektaktiviteterne i løbet af de sidste 4,5 år, og det er lykkedes at skabe videnskæssige resultater, der forhåbentligt kommer til at få indflydelse på udviklingen af klinisk uddannelse fremover. Ikke desto mindre er projektets videnskæssige potentiale langt fra udtømt, og det bør derfor overvejes, om der kan findes ressourcer til, at de samlede erfaringer og resultater formidles til feltets mange aktører. Dette kunne fx ske i en fælles dansksproget publikation. I forhold til udgifterne til det samlede projekt vil det koste væsentligt mindre at formidle resultaterne, hvorfor det er følgeforskningens håb og anbefaling, at der kan findes opbakning til projektleder Betina Wilhjelm's arbejde med at realisere dette ønske.

Forsættelse af PÅ TVÆRS?

Som et element i den seneste samarbejdsaftale har Rigshospitalet bedt om et forslag til, hvordan projekt PÅ TVÆRS kunne følges op. Vi ser det som helt oplagt at projektets unikke karakter (det er usædvanligt at følge et hold studerende så tæt, i så lang en periode) følges op med et projekt, der følger de studerende ud i arbejdslivet. Projektidéen er pt. under udvikling under overskriften "NeNU (New Nurses)" i et samarbejde mellem følgeforskerne, Helen Berent og Betina Wilhjelm.

Konklusion

2018 er kun godt halvvejs og det har allerede været et travlt og produktivt år i PÅ TVÆRS' følgeforskning. Vi har gennemført et værksted med fokus på den tværsektorielle læring, gennemført et nyt feltarbejde, nye analyser samt ikke mindst formidling af projektets resultater i to videnskabelige artikler, der er langt i processen. Vi har forfulgt forskningsspørgsmålene og disse er blevet suppleret med mulige vinkler, bl.a. på det gode kliniske læringsrum og motivationsforandringer hos de studerende. Vi ser frem mod projektets afrunding, hvor der forhåbentligt internt på Rigshospitalet kan findes ressourcer til at eksperimenterne kan få formidlet deres resultater på en måde, der retfærdiggør det store arbejde som er lagt af eksperimentteams og ikke mindst deres ledere. Om alt går vel ser vi frem mod et opfølgende projekt med fortsættelse og en udvidelse af de spændende indsigter og gode samarbejdsrelationer som PÅ TVÆRS har skabt.

Bilagsoversigt

1. Interviewguide
2. Abstract til NordPro-konferencen

Bilag 1

INTERVIEWGUIDE FOKUSGRUPPEINTERVIEW STUDERENDE

September/ oktober 2018

Introduktion

Dette interview skal handle om jeres rejse gennem sygeplejeuddannelsens kliniske del. Vi vil måske lave enkeltpersonsinterviewer med nogle enkelte af jer når i har afsluttet uddannelsen, og igen med flere af jer senere.

HUSK at få telefonnummer på alle – og tilladelse til at kontakte dem igen.

Dette interview er lidt anderledes på den måde, at vi vil spørge ind mere tematisk.

Pause; 5 minutter undervejs.

RUNDE

En kort runde hvor i fortæller hvor i har været og jeres oplevelser af at være der.

Hvad står stærkt tilbage?

Hvad tænker i, at i har lært?

Og hvad har gjort at i har lært, det i har lært?

TEMATIKKER

Tilbageblik på uddannelsesforløbet (15 min)

Hvad har fået jer til at fastholde studiet?

Hvad tænker i er grunden til at nogle er holdt op? Har det relationer til den kliniske uddannelse?

Hvad har overrasket jer mest /mindst i forhold til studiet?

Hvordan har studiet indtil nu levet op til jeres forventninger?

Er det noget der har overrasket jer?

Forventninger til faget (15 min)

Hvad fascinerer jer ved sygeplejerskefaget/jobbet?

Hvad tænker i er udfordrende?

Hvor ser i jer selv om 5 år?

Om 10 år?

Hvilke forventninger har til det første job?

Hvad glæder i jer mest til?

Er det noget hvor i tænker at "det bliver en udfordring"?

Den kliniske del af studiet (15 minutter)

Hvad tænker i om den kliniske del af uddannelsen – helt overordnet?

Hvad tror i at, i har fået ud af det?

Hvad har i lært?

Hvordan har i lært? Giv gerne eksempler

Er det nogen særlig steder som står for jer som særlig spændende – og på hvilken baggrund?

Hvad tænker i om de prøveformer, som der er i klinikken? Og forholdet til det i skal have lært?

Og hvad tænker i om tilrettelæggelsen af den kliniske uddannelse (minus det rent koordineringsmæssige)? Hvad er styrkerne /svaghederne ved den måde den kliniske uddannelse er tænkt?

Hvis i skulle lave den perfekte kliniske uddannelse på sgpl uddannelsen, hvordan ville den se ud?

PÅ TVÆRS- PROJEKTET

Hvilke tanker har i om de forskellige indsatser i TVÆRS?

Supervision, PRM, Simulation og medicinmodulet?

Hvad er styrkerne ved at lave indsatser som dette? Hvad er svaghederne? Hvordan har de været hjælpsomme i det konkrete praktiske arbejde på afdelingerne og læring af de kompetencer/færdigheder, som i skulle lære der? Hvordan har de ikke været hjælpsomme?

Kan i se en rød tråd gennem jeres kliniske uddannelse?

Tanker om at være med i et projekt

Hvad tænker i at være en projektklasse?

Opsamling (5 min)

Har i andre refleksioner som i gerne vil dele med os?

Lidt om det videre forløb

Bilag 2

Abstract til NORDPRO-konferencen.

Velfærdsprofessioners uddannelsesmæssige rammer i lyset af velfærdsstatens transformationer

- Mari Holen (holen@ruc.dk), Sine Lehn-Christiansen (slehn@ruc.dk)
- Hvilket af de syv konferencetemaer retter abstraktet sig mod? Professionsuddannelse, kvalificering og professionel læring (tema 4)

- Keywords: institutionel etnografi, klinisk uddannelse, sygeplejerskestuderende,

Problemstilling: Samfundsforskere peger på, at de skandinaviske velfærdsstater i disse år gennemgår en transformation. Demografien ændrer sig, og neoliberale styringsformer har vundet bredt indpas især i sundhedsvæsenet. Forskningsmæssigt har der været stor bevågenhed på, hvordan de såkaldte kerneydelser som fx pleje ændres i kraft af disse neoliberale styringsformer (Dahl, 2009; Kamp, 2012; Wrede, 2008). De uddannelsesmæssige forpligtelser som velfærdsstatens pleje- og behandlingsinstitutioner har, er ofte et overset område i den offentlige debat såvel som i forskningen, fordi fokus ofte vil være på hvordan de ændrede styreformere ændrer brugerroller (Holen, 2011), indhold og organisering af indsatser og professionsroller (Lehn-Christiansen, 2016).

Sygeplejerskerne udgør én af de store velfærdsprofessioner. Der starter årligt godt 3500 studerende på uddannelsen. Gennem uddannelsesforløbet er de sygeplejerskestuderende i praktik i det kommunale sundhedsvæsen, i psykiatrien og på hospitalet. Derfor udgør netop sygeplejerskeuddannelsen et særdeles velegnet 'laboratorium' til studiet af hvilke implikationer de transformative dynamikker har for velfærdsuddannelserne.

I dette paper tager vi fat på en konkret undersøgelse af hvordan de transformationer, som velfærdsstaten gennemgår, påvirker og former klinisk uddannelse – som for sygeplejerskeuddannelsens vedkommende består i 40 procent af deres uddannelse. Gennem en undersøgelse af de udfordringer som de studerende møder som studerende i hverdagen i psykiatrien, på hospitalet og i ældreplejen viser vi, hvordan et presset velfærdssamfund påvirker uddannelsesbetingelserne på bestemte måder:

1. De studerende bliver sidste led i rækken af prioriteringer; ofte falder de reelt ud og overlades til sig selv
2. Bestemte udgaver af faget bliver dominante; den produktive omsorg
3. Forandrede professionelle orienteringer og bristede håb om faglig udvikling

Paperet giver således et bud på, hvordan de aktuelle velfærdspolitiske strømninger og vilkår har indflydelse på uddannelsen af fremtidens velfærdsprofessionelle og på udviklingen af velfærdsstaten mere bredt.

- Teoretisk afsæt og metoder: PÅ TVÆRS-projektet er et aktionsforskningsprojekt, som følger en gruppe sygeplejestuderende gennem hele deres kliniske uddannelse (Holen & Lehn-Christiansen, 2017; "PÅ TVÆRS," n.d.). PÅ TVÆRS undersøger de studerendes læring i praksis og deres

professionsdannelsesprocesser (Lehn-Christiansen & Holen, 2017). I dette paper anvendes etnografiske data fra 2.studieår. Vi trækker vi på institutionel etnografi (Smith, 2005; Widerberg, 2015). Feltobservationer er fulgt op af interviews med både sygeplejerskestuderende og deres kliniske vejledere. Teoretisk trækker vi på Anne Marie Mols forståelse af 'logics of care' (2008).

- Empirisk felt: hospital, psykiatri, det nære sundhedsvæsen

Referencer

- Dahl, H. M. (2009). New Public Management, care and struggles about re-cognition. *Critical Social Policy*, 29, 634–654.
- Davies, B., & Harré, R. (1990). Positioning - the Discursive Production of Selves. *Journal for the Theory of Social Behaviour*, 20(1), 43–63.
- Færch, J., & Bernild, C. (2012). Kvalificering af klinisk beslutning. *Sygeplejersken*, (11), 54–56. Retrieved from <https://dsr.dk/sygeplejersken/arkiv/sy-nr-2011-11/kvalificering-af-den-kliniske-beslutning>
- Færch, J., & Bernild, C. (2015). Pædagogisk refleksionsmodel gavner patienten | Sygeplejersken, DSR. *Sygeplejersken*, (7), 78–82. Retrieved from <https://dsr.dk/sygeplejersken/arkiv/sy-nr-2015-7/paedagogisk-refleksionsmodel-gavner-patienten>
- Gillespie, M. (2010). Using the Situated Clinical Decision-Making framework to guide analysis of nurses' clinical decision-making. *Nurse Education in Practice*, 10(6), 333–340. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2010.02.003>
- GILLESPIE, M. (2009). *Nursing Education Perspectives (National League for Nursing)*. *Nursing Education Perspective* (Vol. 30). National League for Nursing. Retrieved from https://www.worldcat.org/title/helping-novice-nurses-make-effective-clinical-decisions-the-situated-clinical-decision-making-framework/oclc/7007474296&referer=brief_results
- Holen, M. (2011). *Medinddragelse og lighed - en god idé? : en analyse af patienttilblivelser i det moderne hospital*. Roskilde: Forskerskolen i Livslang Læring Roskilde Universitet.
- Holen, M., & Lehn-Christiansen, S. (2017). Drømmen om sammenhæng. *Tidskrift for Professionsstudier*, (1).
- Holm, E., Jørsboe, H., Holm, K., & Sørensen, J. (2017). Sammenhæng mellem motivation, emotioner og læring. *Ugeskrift for Læger*, 179(20).
- Hutters, C., & Lundby, A. (2014). *Læring, der rykker. Læring, motivation og deltagelse - set fra elever og de studerendes perspektiv*. København.
- Kamp, A. (2012). *Elderly care in transition management, meaning and identity at work : a Scandinavian perspective*. [Copenhagen] ;Portland, OR : Copenhagen Business School Press ; International Specialized Book Services,.
- Lehn-Christiansen, S. (2016). *Tværprofessionelt samarbejde i sundhedsfaglig praksis*. København: Munksgaard Danmark.
- Lehn-Christiansen, S., & Holen, M. (2017). *Nye sygeplejerskestuderende. Hvad vil de i sygepleje?* København.
- McNaughton, N. (2013). Discourse(s) of emotion within medical education: the ever-present absence. *Medical Education*, 47(1), 71–79. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2923.2012.04329.x>
- Meleis, A. I. (2012). *Theoretical nursing : development and progress* (5th ed.). Philadelphia: Wolters Kluwer Health/Lippincott Williams & Wilkins.

- PÅ TVÆRS. (n.d.). Retrieved May 4, 2018, from <https://www.regionh.dk/spt/Sider/default.aspx>
- Smith, D. (2005). *Institutional ethnography : a sociology for people*. Walnut Creek CA: AltaMira Press.
- Sørensen, D., Hutter, C., & Jensen, M. (2015). *Uddannelseseksperimenter - metode, teori og praksis : En introduktion*. København: Det erhvervsrettede uddannelseslaboratorium.
- Tiffen, J., Corbridge, S. J., & Slimmer, L. (2014). Enhancing Clinical Decision Making: Development of a Contiguous Definition and Conceptual Framework. *Journal of Professional Nursing*, 30(5), 399–405. <https://doi.org/10.1016/j.profnurs.2014.01.006>
- Widerberg, K. (2015). *I hjertet av velferdsstaten : en invitasjon til institusjonell etnografi*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Wrede, S. (2008). *Care work in crisis : reclaiming the Nordic ethos of care*. [Lund]: Studentlitteratur. Retrieved from http://www.worldcat.org/title/care-work-in-crisis-reclaiming-the-nordic-ethos-of-care/oclc/433693439&referer=brief_results